

καταφύγιον, (shelter, retreat, refuge) <ουσιαστικό ουδέτερο, < αρχ. καταφύγιον υποκοριστικό του καταφυγή, <ετυμ. κατά+φυγή

1. μέρος που μπορεί κανείς να κρυφτεί
2. (μτφρ) μέρος που προσφέρει το αίσθημα της ασφάλειας

Το καταφύγιο αποτελεί για τον άνθρωπο έναν τόπο απαραίτητο για την ψυχική του ισορροπία, που θα του προσφέρει ιδιωτικότητα, απομόνωση, ασφάλεια, ξεκούραση. Κατά τον G. Simmel, κοινωνιολόγο που ερευνήσε την επίδραση της δημιουργίας της μητρόπολης στον άνθρωπο κατά το τέλος του 19^{ου} αι., το αστικό κέντρο είναι ο τόπος όπου επισκιάζεται η προσωπικότητα του ατόμου αντί να αναπτύσσεται. Η κυριαρχία της ποσότητας έναντι της ποιότητας σε κάθε πτυχή του κοινωνικού βίου, που ακολουθεί την έμφαση που δίνεται στις χρηματικές συναλλαγές εις βάρος των ανθρώπινων συναναστροφών, καθώς και ο καταμερισμός της εργασίας που επιβάλλει η νέα πραγματικότητα, έχουν ως αποτέλεσμα την τυποποίηση των μεμονωμένων προσωπικοτήτων. Ήδη από τις αρχές του 18ου και τις ακόλουθες συνέπειες της βιομηχανικής επανάστασης καθώς και της συσσώρευσης του πληθυσμού στα αστικά κέντρα, αναδιατυπώθηκαν οι έννοιες δημόσιο και ιδιωτικό. Σύμφωνα με τον Sennett (1999) ως δημόσιο ορίζεται πλέον το «ανοιχτό στην εξονυχιστική παρατήρηση του καθενός» ενώ το ιδιωτικό αναφέρεται στην «προστατευμένη περιοχή της ζωής, οριζόμενη από την οικογένεια και τους φίλους».

Το καταφύγιο για τον καθένα μας, στην κυριολεκτική του έννοια, θα μπορούσε ενδεχομένως να αποτελέσει το σπίτι του. Το σπίτι, ως ο απόλυτα προσωπικός χώρος, αποτελεί μια αντανάκλαση της προσωπικότητάς μας και των καθημερινών μας συνηθειών. *“Είμαι αυτό που κατοικώ”*, θα υποστηρίξει ο Heidegger, (...), *ο περίκλειστος χώρος, το ενδιάμεσο που ορίζουν τα τέσσερα ντουβάρια”*.

Εν τέλει που κατοικούμε; *“Η έννοια του κατοικώ είναι θεμελιώδης αλλά με τον πιο αντιφατικό τρόπο, προσφέροντάς μας την απαραίτητη αίσθηση του ανήκειν, το κατοικώ παρέχει ένα καθησυχαστικό περιβάλλον μέσα από το οποίο μπορούμε να αναγνωρίσουμε τον κόσμο αλλά την ίδια στιγμή μας εμποδίζει και να τον δούμε πραγματικά”*, υποστηρίζει ο Flusser. Πράγματι το σπίτι του καθενός είναι ένα προστατευμένο περιβάλλον, προσαρμοσμένο στον **καθιερωμένο τρόπο ζωής**, στις καθημερινές συνήθειες, στο ανθρώπινο σώμα και εξυπηρετεί τις εδραιωμένες κοινωνικές και πολιτισμικές ιδεολογίες.

Τι θα γινόταν ωστόσο εάν αυτό ανατρεπόταν; Τι θα γινόταν αν σταματούσαμε ως άνθρωποι να ζούμε σε *τεχνητές φωλιές* και επαναπροσδιορίζαμε την έννοια της *σπηλιάς*, δηλαδή μιας δομής φυσικής, την οποία κάποτε ο άνθρωπος εξερεύνησε και προσαρμοσε τον τρόπο ζωής του ανάλογα με τα κοίλα και κυρτά σημεία που βρήκε στο εσωτερικό της;

Αυτό είναι το ερώτημα το οποίο η διπλωματική μας εργασία καλείται να απαντήσει. Αναζητούμε εκείνη την αρχιτεκτονική που θα “ξυπνήσει” στον άνθρωπο την ιδέα της ανακάλυψης και της περιπλάνησης, έννοιες με τις οποίες γεννήθηκε και έχει και παρεμερήσει, απολαμβάνοντας τις σύγχρονες ανέσεις. Η αρχιτεκτονική, υπό αυτήν την έννοια, γίνεται η εξερεύνηση των λανθάνουσων δυνατοτήτων του χώρου που θα οδηγήσουν συνακόλουθα και στη δημιουργία ενός νέου τρόπου ζωής.

Στην περίπτωση μας, χρησιμοποιούμε ως *σπηλιά* μια υπάρχουσα τεχνητή δομή (τα ερείπια του παρεκκλησίου), η οποία ωστόσο λόγω της επίδρασης της φύσης, των καιρικών φαινομένων, και το χρόνου, είναι κατά κάποιον τρόπο φυσικοποιημένη και λειτουργεί, υπό αυτήν την έννοια, ως μια φυσική δομή, ως μια σπηλιά. Με αυτόν τον τρόπο, τα ερείπια του παρεκκλησίου χρησιμοποιούνται ως ένα ίχνος ιστορίας και ανθρώπινης παρουσίας, σε έναν αδρανή τόπο που καλείται να επανερργοποιηθεί μέσω της δημιουργίας ενός καταφυγίου. Επιλέξαμε να τοποθετήσουμε τη νέα κατασκευή, μέσα στα όρια της παλιάς, έτσι το νέο να συμβιώσει δημιουργικά με το παλιό και όχι να το ανταγωνιστεί.